Parlamentul European
2024-2029

Comisia pentru afaceri externe

2025/2216(INI)

5.2.2026

PROIECT DE RAPORT

referitor la recomandarea Parlamentului European adresată Consiliului, Comisiei și Vicepreședintei Comisiei/Înaltei Reprezentante a Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate privind promovarea guvernanței transnaționale a apelor în interesul prevenirii conflictelor și al păcii (2025/2216(INI))

Comisia pentru afaceri externe

Raportor: Leoluca Orlando

CUPRINS

Pagina

PROIECT DE RECOMANDARE A PARLAMENTULUI EUROPEAN 3

EXPUNERE DE MOTIVE.....7

ANEXĂ: DECLARAȚIE PRIVIND CONTRIBUȚIILE.....8

PROIECT DE RECOMANDARE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

adresată Consiliului, Comisiei și Vicepreședintei Comisiei/Înaltei Reprezentante a Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate privind promovarea guvernanței transnaționale a apelor în interesul prevenirii conflictelor și al păcii
(2025/2216(INI))

Parlamentul European,

– având în vedere Convenția ONU din 1992 privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontaliere și a lacurilor internaționale (Convenția privind apele),

– având în vedere rezoluția sa din 7 mai 2025 referitoare la Strategia europeană pentru reziliența în domeniul apei[1],

– având în vedere fișa informativă a Oficiului Înaltului Comisar al Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului intitulată „Dreptul la apă”, publicată în august 2010,

– având în vedere Concluziile Consiliului din 19 noiembrie 2018 privind diplomația în domeniul apelor,

– având în vedere Concluziile Consiliului din 19 noiembrie 2021 privind apa în cadrul acțiunii externe a UE,

– având în vedere articolul 121 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere rezoluția sa din 2 aprilie 2025 referitoare la drepturile omului și democrația în lume și politica Uniunii Europene în această privință – raport anual pe 2024[2],

– având în vedere raportul Comisiei pentru afaceri externe (A10-0000/2025),

A. întrucât apa este esențială pentru supraviețuirea umanității și a vieții în ansamblu pe Pământ și, prin urmare, trebuie gestionată în mod sustenabil și echitabil;

B. întrucât accesul la apă este un drept al omului și o condiție prealabilă pentru stabilitate și pace;

C. întrucât schimbările climatice reprezintă o amenințare majoră la adresa resurselor de apă și a ecosistemelor acvatice și exacerbează stresul hidric;

D. întrucât ciclurile hidrologice devin din ce în ce mai instabile și se caracterizează prin treceri bruște de la secete puternice la inundații devastatoare, fenomene determinate de schimbările climatice; întrucât toate regiunile glaciare din lume au consemnat în ultimii ani pierderi ale stratului de gheață; întrucât activitățile umane sunt responsabile pentru o

[1] Texte adoptate, P10_TA(2025)0091.
[2] JO C, C/2025/4390, 9.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4390/oj.

proporție semnificativă a poluării resurselor de apă dulce de la nivel mondial;

E. întrucât acviferele, lacurile și bazinele hidrografice transfrontaliere care sunt prezente simultan în două sau mai multe țări reprezintă 60 % din fluxurile mondiale de apă dulce;

F. întrucât majoritatea țărilor nu au acorduri transfrontaliere cu privire la corpurile de apă comune;

G. întrucât stresul hidric și acțiunile unilaterale ale țărilor în apele transfrontaliere, cum ar fi poluarea, supraexploatarea sau construirea de infrastructuri, au implicații pentru toate statele învecinate cu aceste corpuri de apă; întrucât diferendele privind accesul la apă contribuie la extinderea conflictelor și le pot alimenta, cu consecințe grave pentru stabilitatea regională și securitatea umană;

H. întrucât, deși în mod istoric apa a funcționat ca un catalizator al cooperării, în ultimii 10 ani conflictele care au la bază sursele de apă au depășit acțiunile de cooperare;

I. întrucât utilizatorii din amonte ai sistemelor acvatice au unele avantaje relative față de utilizatorii din aval;

J. întrucât conflictele armate și ocupația perturbă în mod semnificativ accesibilitatea apei și cooperarea transnațională în domeniul apelor,

1. recomandă Consiliului, Comisiei și Vicepreședintei Comisiei/Înaltei Reprezentante a Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate:

   (a) să sporească rolul pe care guvernanța transfrontalieră a apelor îl are în acțiunea externă a UE, astfel încât aceasta să devină un instrument efectiv pentru prevenirea și soluționarea conflictelor și pentru consolidarea încrederii la nivel regional, național și internațional, în special în zonele ce pot fi afectate de schimbările climatice și în care apa este deja deficitară;

   (b) să acorde atenție lipsei unor acorduri operaționale între guvernele care au în comun bazine hidrografice transfrontaliere și să pună la dispoziție toate competențele de specialitate și asistența tehnică și financiară necesare din partea UE pentru a sprijini guvernele în încheierea și punerea în aplicare a unor astfel de acorduri, precum și a unor organizații pentru bazinele hidrografice;

   (c) să consolideze rolul pe care îl are guvernanța transnațională în domeniul apelor în acțiunea externă și diplomația UE și, în acest scop, să doteze Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE) și delegațiile UE din întreaga lume cu resurse financiare și umane corespunzătoare pentru a iniția și a însoți activitățile transfrontaliere de gestionare a apelor și activitățile diplomatice pe teren în interiorul țărilor partenere și între acestea;

   (d) să asigure, în următorul cadru financiar multianual, o finanțare sporită și constantă pentru gestionarea transfrontalieră a apelor de către UE în cadrul acțiunii externe a UE;

   (e) să extindă sfera geografică a proiectelor transfrontaliere ale UE pentru guvernanța

apelor dincolo de Africa și Asia Centrală la America, Orientul Mijlociu și Africa de Nord, precum și la Asia de Est și de Sud printr-o abordare de tip „Echipa Europa”;

(f) să consolideze cooperarea multilaterală în domeniul apelor, în special în cadrul ONU, prin continuarea și intensificarea globalizării Convenției ONU privind apa și prin sprijinirea punerii în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD), în special a ODD 6 privind apa curată și salubritatea;

(g) să investească într-o imagine de ansamblu mai transparentă a întregului sprijin acordat de UE în prezent pentru promovarea la nivel internațional a gestionării transfrontaliere a apelor și să asigure coerența și raționalizarea tuturor activităților și finanțării în toate direcțiile generale competente și între SEAE și Comisie;

(h) să depună eforturi, ori de câte ori este posibil, pentru a asigura o înaltă calitate și un înalt grad de puritate a apei, a promova gestionarea durabilă a apelor și a pune în aplicare diverse tehnologii inovatoare în domeniul apei, inclusiv soluții bazate pe natură;

(i) să se asigure că inițiativele UE în domeniul apelor de la nivel mondial răspund lacunelor persistente în materie de date și lipsei schimburilor de date între guverne prin dotarea țărilor partenere cu resurse tehnice și fizice pentru monitorizarea în mod eficace a nivelului apei și a calității bazinelor transfrontaliere, precum și prin schimbul de date între țările partenere și promovarea unor standarde comune de colectare a datelor în aceste țări, pentru a spori compatibilitatea;

(j) să promoveze instrumente de cooperare interguvernamentală și regională pentru gestionarea resurselor de apă, punând accentul în special pe asigurarea unei distribuții echitabile a apei între țări și sectoare de afaceri, și să sprijine structurile de guvernanță de la nivel local și comunitar, astfel încât să promoveze un proces decizional incluziv în gestionarea apelor;

(k) să consolideze capacitățile UE de monitorizare și de alertă timpurie prin digitalizare și tehnologii moderne; să consolideze monitorizarea deficitului de apă și a riscurilor de conflicte legate de apă la nivel mondial, cum ar fi instrumentalizarea apei și a infrastructurii de apă și privarea deliberată de accesul la apă, făcând din aceasta un element al sistemelor de prevenire a conflictelor ale Centrului de răspuns în caz de criză al SEAE;

(l) să stimuleze și să finanțeze cercetările privind gestionarea transfrontalieră durabilă a apelor, utilizarea în comun a apelor, cooperarea și inovarea, inclusiv prin intermediul programului Orizont Europa;

(m) să numească un înalt funcționar al UE în calitate de reprezentant special al UE însărcinat cu prevenirea și soluționarea conflictelor legate de apă, promovarea cooperării în domeniul apelor și protejarea surselor și sistemelor de apă, inclusiv în timpul conflictelor armate și în contexte transfrontaliere;

(n) să consolideze rolul dreptului internațional și al instanțelor internaționale în soluționarea litigiilor legate de corpurile de apă transnaționale, pentru a asigura

claritate și responsabilitatea pentru obligațiile legale ale tuturor statelor care se învecinează cu apele transnaționale în cauză;

2. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta recomandare Consiliului, Comisiei și Vicepreședintei Comisiei/Înaltei Reprezentante a Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate.

EXPUNERE DE MOTIVE

Apa este esențială pentru viață. Accesul la apă curată este unul dintre drepturile omului și o condiție necesară pentru stabilitate și pace.

Cu toate acestea, deficitul de apă este în creștere. Utilizarea excesivă în industrie, suprapopularea și poluarea cauzează stres hidric la nivel mondial, în timp ce efectele schimbărilor climatice provocate de om exacerbează și mai mult fenomenul. Peste jumătate din apele dulci din lume traversează frontiere și peste 150 de țări au bazine hidrografice transfrontaliere. Multe dintre aceste bazine se află în regiuni marcate de instabilitate, stres climatic și prezența unor instituții slabe. Accesul la resursele de apă, partajate între țări sau în interiorul acestora, este adesea inegal din cauza gestionării defectuoase și a politicilor inadecvate. Acest lucru este recunoscut din ce în ce mai mult ca fiind un factor determinant al fragilității, al migrației și al strămutărilor, precum și o sursă tot mai mare de tensiuni, instabilitate și conflicte în interiorul statelor și între acestea. Deși prezentul raport urmărește să scoată în evidență modalități constructive prin care UE poate preveni conflictele prin guvernanța transnațională a apelor, trebuie remarcat faptul că, în diferite conflicte armate de la nivel mondial, actorii care limitează accesul la apă cauzează crize umanitare și distrug infrastructurile de apă din motive legate de tactica militară.

Instrumentele externe de care dispune UE în prezent tratează deja activ această situație, inclusiv programul IVCDCI – Europa globală, strategia „Global Gateway” și inițiativele UE privind diplomația în domeniul apelor. Deși binevenite și utile, acestea nu sunt suficiente în sine: ele trebuie să fie actualizate, mai bine finanțate și mai bine coordonate pentru a facilita o cooperare regională efectivă, pentru a consolida instituțiile de gestionare a apelor și pentru a mobiliza investiții durabile. De asemenea, instrumentele externe ale Uniunii ar trebui să fie utilizate mai activ în parteneriat cu statele membre ale UE și cu instrumentele și capacitățile financiare și administrative ale acestora.

În plus, este stringent necesar să se intensifice activitățile externe ale UE și ale SEAE în domeniul cooperării transfrontaliere în domeniul apelor prin dialog politic, mediere, comunicare diplomatică, asistență tehnică și consolidarea capacităților, schimb de date, gestionarea bazinelor, promovarea unui proces decizional și a unei guvernanțe transparente și susținute de instituții și cadre juridice credibile, acordându-se o atenție deosebită actorilor locali și promovându-se o guvernanță incluzivă care să ia în considerare nevoile comunităților și minorităților vulnerabile.

Îmbunătățirea guvernanței transnaționale a apelor reprezintă o investiție pe termen lung în stabilitate, prevenirea conflictelor și dezvoltare durabilă. În acest context, acțiunea externă a Uniunii ar trebui să recunoască și să promoveze din ce în ce mai mult relevanța strategică a guvernanței transnaționale a apelor ca instrument esențial pentru prevenirea conflictelor, stabilitatea regională, egalitatea socială și securitatea umană pe termen lung, precum și pentru dezvoltarea durabilă. Comisia pentru afaceri externe (AFET) a Parlamentului European ar trebui să asigure recunoașterea guvernanței transnaționale a apelor drept o prioritate diplomatică și de securitate a politicii externe a UE atât în zonele învecinate și în regiunile implicate în procesul de aderare, cum ar fi Balcanii, MENA și Sahel, precum și în toate acțiunile desfășurate de Uniune la nivel mondial.

ANEXĂ: DECLARAȚIE PRIVIND CONTRIBUȚIILE

În conformitate cu articolul 8 din anexa I la Regulamentul de procedură, raportorul declară că a inclus în raportul său contribuții privind aspecte care țin de subiectul dosarului, pe care le-a primit pentru elaborarea proiectului de raport de la următorii reprezentanți de interese care intră sub incidența Acordului interinstituțional privind un registru de transparență obligatoriu[1] sau de la următorii reprezentanți ai autorităților publice din țările terțe, inclusiv misiuni diplomatice și ambasade ale acestora:

1. Reprezentanți de interese care intră sub incidența Acordului interinstituțional privind un registru de transparență obligatoriu
2. Reprezentanți ai autorităților publice din țările terțe, inclusiv misiuni diplomatice și ambasade ale acestora

Raportorul elaborează lista de mai sus pe propria răspundere.

Dacă în listă sunt identificate persoane fizice prin numele sau funcția lor ori prin ambele, raportorul declară că a transmis persoanelor fizice în cauză Avizul nr. 484 al Parlamentului European privind protecția datelor (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), care stabilește condițiile în care sunt prelucrate datele lor cu caracter personal, precum și drepturile legate de prelucrarea respectivă.

[1] Acordul interinstituțional din 20 mai 2021 dintre Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană privind un registru de transparență obligatoriu (JO L 207, 11.6.2021, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).